

0111 განათლების მეცნიერება EDUCATION SCIENCE

რას ნიშნავს მასიური ადამიანი? ინდივიდის აღზრდა და განათლება

ლეილა აბზიანიძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Akaki Tsereteli State University

E-mail: leila.abzianidze@atsu.edu.ge

რეზიუმე

სტატიაში ნაჩვენებია მასიური ადამიანის არსებობა თანამედროვე საზოგადოებაში და ინდივიდის გაქრობა. ეს პროცესი არ დაწყებულია შემთხვევით, ეს იყო ჰომოსაპიენსში და ამას დიდი დრო დასჭირდა. იყო დრო, როცა ჰომოსაპიენსი იყო სამყაროს მბრძანებელი. მან შეძლო ყველაფრის დამორჩილება და არა მარტო დამორჩილება, არამედ განადგურება ყველაფრის, ანუ ინდივიდის განადგურება. ჰომოსაპიენსი დაუპირისპირდა ყველაფერს: ეროვნულს, ტრადიციულს, სწორ ღირებულებებს და რეალობაში გაჩნდა მსოფლიო მოქალაქე, რომელიც შეიძლება ჩაითვალოს ხელოვნურ ადამიანად. სტატიაში განხილული გვაქვს ჯემალ ქარჩხაძის პრეისტორიული მოთხრობა „იგი“, სადაც მკაფიოდ ჩანს ჯოგის, როგორც მწერალი ამბობს, ცხოვრება და თანდათან პიროვნების ფერიცვალება ანუ იგის. ეს გამოიხატება მის გარეგნულ ცვლილებებში. თუ ჯოგი დადიოდა მოხრილი, იგი ნელ-ნელა გასწორდა და ის დაუპირისპირდა თემს ანუ უპირისპირდება იმ საზოგადოებას, სადაც თავად ცხოვრობს, ესე იგი უპირისპირდება უსამართლობას. იგი მსხვერპლი ხდება, მაგრამ განვითარება მოითხოვს მსხვერპლს და ხდება ახალი საზოგადოების ნელ-ნელა დაბადება. ნაწარმოები მთავრდება შემდეგი სიტყვებით: „იგიში ის დარჩა რაც იგიში იყო“. საზოგადოების განვითარებაზე დიდი გავლენა იქონია მეცნიერულ-ტექნიკურმა რევოლუციამ. ჰომოსაპიენსი შეიცვალა ჰომოფაბერად. მოხდა გაქრობა მოაზროვნე ადამიანის და გამრავლება მასიური ადამიანის. როგორია მასიური ადამიანი? ადამიანი, რომელიც ყველაფერზე იცინის, ყველაფერზე ტაშს უკრავს, ყველაფერზე ტირის და კითხვაზე, რატომ არის ასეთი, პასუხი არ აქვს. პასუხი ერთია, ის მასიური ადამიანია. ძალიან კარგად არის მოგებული ეს ჭაბუა ამირეჯიბის რომანში „დათა თუთაშხია“. აბელი, იმედი, მისი საზოგადოება. მათ ჯოგს უფრო დავარქმევდი. გადიან გვირაბის თავიდან ბოლოში და იმ გზას იმედს, არქიფოს იმედს უწოდებენ. მასიური ადამიანი დაავადებულია ნიჰილიზმის სენით. ნიჰილიზმის სამი სტადია არსებობს. პირველი - კომფორტის მოყვარული, რაც ასე მრავლადაა თანამედროვე საზოგადოებაში. მეორე საფეხური, რომელიც ცხოვრობს მხოლოდ გრძნობადი სიამოვნებისათვის და მისთვის პატრიოტიზმი, მეგობრობა, სიყვარული „სასაცილოა“ და მატერიალურის მოხვეჭის შემდგომ მედიდურად ახდენენ საკუთარი სიმდიდრის დემონსტრირებას და ამით სიამოვნებას. მესამე საფეხური ეს არის ძალაუფლების სიყვარული და ლტოლვა ძალაუფლებისაკენ. არა აქვს მნიშვნელობა, შენ ამას იმსახურებ თუ არა, როგორია შენი განათლება, გაქვს თუ არა გააზრებული პასუხისმგებლობა, შეგიძლია გააკეთო სწორი არჩევანი. რომ იყო ხელისუფალი, ეს ძალიან დიდი ტვირთია, ხალხისთვის სამსახურია. ასეთ გარემოში ძნელია სკოლამ, ოჯახმა, სოციალურმა გარემომ აღზარდოს თავისუფალი, ბედნიერი, ღირსეული პიროვნება. სამწუხაროდ, დღეს სკოლის წინაშე უამრავი შეკითხვა არსებობს: რატომ სჭირდება პირველი, მეორე, მესამე კლასის მოსწავლეს რეპეტიტორთან სიარული? რატომ არ დადიან სკოლაში მე-11, მე-12 კლასის მოსწავლეები? რატომ არ უნდათ და არ უხარიათ მოსწავლეებს სკოლაში სიარული? რატომ არის სახელმძღვანელოები ასეთი, რომლისგანაც განათლებას ვერ მიიღებ? ამდენი გატარებული განათლების რეფორმა და შედეგი არ არის? რატომ ხდება მოსწავლეებში ამდენი დანაშაული? ეს კითხვები ყველა პასუხგუცემელია.

საკვანძო სიტყვები: ინდივიდი. მასიური ადამიანი. ჰომოსაპიენსი. ტექნიკური ადამიანი. ღირებულებები.

როცა ცნობილ ანთროპოლოგს ჰკითხეს: „რა შეიძლება ჩაითვალოს ყველაზე დიდ ცივილიზაციად კაცობრიობის ისტორიაში“, მან უპასუხა: „ადამიანებს შორის ურთიერთობები“. ამ მხრივ სამყარო არაადამიანური გახდა. ამას წლები, საუკუნეები დასჭირდა. უფრო ნათლად ეს ჩადებული იყო ჰომოსაპიენსში, როცა მან აირჩია და დაიწყო თავისი ცხოვრება. იუვალ ნოაჰ ჰარარი თავის წიგნში საპიენსი „კაცობრიობის მოკლე ისტორია“ მკაფიოდ საუბრობს ამ საკითხებზე. ჰომოსაპიენსი ერთ დროს ცხოველი იყო და აფრიკაში ცხოვრობდა. შეუმჩნევლად გადის დრო და ის ხდება სამყაროს მბრძანებელი, რომელიც შეძლებს დაიმორჩილოს ყველა და ყველაფერი, გაანადგუროს ეკოლოგია, სულიერი, უსულო, ინდივიდი და გზა გაუხსნას მასიურ ადამიანს.

ჰომოსაპიენსი დაუპირისპირდა ყველაფერს ეროვნულს, ტრადიციებს, სწორ ღირებულებებს. გაჩნდა მსოფლიო მოქალაქე, რომელსაც ყველა და ყველაფერი უნდა უყვარდეს, მაგრამ, სამწუხაროდ დაავწყდა რა არის სიყვარული; არ იცის, რა არის ადამიანის საზრისი. და ეს მსოფლიო მოქალაქე ანუ მასიური ადამიანი აგრძელებს პლანეტის დაპყრობას. კაცობრიობის მიერ განვლილი ისტორიული გზა ჯემალ ქარჩხაძემ მის პრეისტორიულ მოთხრობაში „იგი“ ნათლად გვიჩვენა. ეს არის საზოგადოების და

პიროვნების დაპირისპირება. მიუხედავად იმისა, რომ მოთხრობა პირველყოფილ საზოგადოებას ეხება, აქაც არსებობს აზროვნების საწყისები და ეს არის იგი. რაც მთავარია, იგი იბრძვის უსამართლობის წინააღმდეგ და, როგორც ქარჩხაძე ამბობს, ცხოვრობს ჯოგი გაურკვევლობაში. შვილის მიერ ზელადის სიკვდილმა „იგი“-ში გააჩინა კითხვა, რატომ მოხდა ეს? და ამ შეკითხვამ ის აქცია მოაზროვნე პიროვნებად. ჯოგმა იგის სიკვდილი მიუსაჯა, მაგრამ: „იგი“-ში ის დარჩა რაც იგიში იყო“. „იგი“ ეს მოთხრობა არის სიყვარულზე, თავისუფლებაზე, პასუხისმგებლობაზე, არჩევანზე. ეს მოთხრობა თანამედროვე მოთხრობაც გახლავთ. ეს არის მოთხრობა პიროვნების დაბადებაზე. როგორც მერაბ მამარდაშვილი ამბობს: „პიროვნების დაბადება ხანგრძლივი პროცესია“ და პიროვნების დაბადება ანუ, დავარქვათ მას აღზრდა, უნდა შეძლოს ოჯახმა სკოლამ საზოგადოებამ. რასაც, სამწუხაროდ, ვერ ახერხებს დღევანდელი საზოგადოება. იგი უკვე თავაწეულია, გასწორებულია, განსხვავებულია და ის ხდება მსხვერპლი, მაგრამ მან დიდი საქმე გააკეთა. უკვე ის პიროვნებაა, რომელიც აზროვნებს, რომელიც იბრძვის უსამართლობის წინააღმდეგ და რომელმაც იგის რა დიდი ფუფუნებაა თავისუფლება. 1969 წელს შევდეთის აკადემიამ სემუელ ბეკეტს მიანიჭა ნობელის პრემია იმისათვის, რომ მან საუკეთესოდ გამოხატა თანამედროვე ადამიანის უბედურება.

თანამედროვე საზოგადოება ცხოვრობს ჭეშმარიტი კულტურის კრიზისის პირობებში. ეს გამოიხატება კულტურის ყველა დარგში. ინტელექტუალური კულტურის დეფიციტში, და დღეს მასიური საზოგადოებისათვის დამახასიათებელია ყველაფრის მოწონება თუ ეს მისთვის სასარგებლოა ან ყველაფრის უარყოფა, თუ ამით სარგებელს ვერ პოულობს. ცნობილი რეჟისორი ინგმარ ბერგმანი თვლის, რომ ეს ყოველივე მოხდა ტექნოლოგიების გამო და ეს გახლავთ „ეგზისტენციური კრიზისი“ და ეს, როგორც მას თვლიან, არის ტექნიკური რევოლუციის შედეგად მიღებული და მას თან ახლავს „ტექნიკური გაუცხოება“. რა მოგვცა ტექნიკურმა პროგრესმა? პირველად შევხვით ეკოლოგიას. გაუბედურებული პლანეტა, ნაკლები ჟანგბადი, ურთულესი ბუნებრივი პირობები, მცენარეების, ფრინველების გადაშენება, წყლის დეფიციტი. ბუნება გახდა ავად. ის ვეღარ და აღარ წარმოადგენს ადამიანის სახლს. ანუ ადამიანს აღარ აქვს საშობლო და ის ხიზანით არის შეზღუდული დედამიწაზე და შეშინებული, დათრგუნული აგრძელებს ცხოვრებას და არ იცის, რა იქნება ხვალ. ეს პრობლემა წარმოშვა თავად ადამიანმა, საზოგადოებამ და ყველაზე დიდი უბედურება არის ის, რომ ადამიანი არ აპირებს გაჩერებას. მეცნიერულ-ტექნიკური რევოლუციის უარყოფითი გავლენა ადამიანზე არის ის, რომ ის ადამიანის ტვინის გაზარმაცებას იწვევს. ადამიანს ეზარება აზროვნება, ფიქრი. ეს თავისთავად იწვევს გემოვნების უარყოფას, ინდივიდუალიზმის გაქრობას. თანამედროვე ცხოვრება ძალიან სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს. გვაქვს განცდა, რომ თითქოს შენ - ადამიანი - ხარ რობოტი, რომელიც არც ფიქრობს, არც აზროვნებს. ყველაფერი ხდება შენგან დამოუკიდებლად. ადამიანი თავად უარყოფს არსებულ სინამდვილეს და ის უარს ამბობს სიამოვნების თუ უსიამოვნო განცდებზე. ცნობილი შვეიცარიელი მწერალი მაქს ფრიში თვლის, რომ: „ტექნიკა მარჯვე ხერხია იმისათვის, რათა სამყაროდან გავდევნეთ სამყარო როგორც დაბრკოლება, ისე გავაქარწყლეთ ტემპის მეშვეობით, რომ სრულიად აღარ განვიცადოთ“.

თანამედროვე ტექნიკური ადამიანი მოკლებულია განცდებს, ყველაფერი დავიდა მატერიალურ ფასეულობებზე. ადამიანს დაავიწყდა და აღარ შეუძლია საკუთარ თავთან მარტო დარჩენა. ადამიანს არ უნდა ურთიერთობა სხვა ადამიანთან. ის ცხოვრობს საკუთარ თავში და მისთვის წარმოუდგენელია იქედან გამოსვლა. მთავარია სხვადასხვა ნივთების შეძენა, ცხოვრების მისეული მოწყობა და ეს ყველაფერი ისე დაცლილია გრძნობებისაგან, რომ მის ცხოვრებას ეტყობა უგემოვნება, ადამიანური სითბოს არარსებობა.

თანამედროვე საზოგადოება ცხოვრობს ნიჰილიზმით გაჯერებულ საზოგადოებაში. ნიჰილიზმი არის სამი სხვადასხვა ტიპის. პირველი ეს არის კომფორტის მიმართ ლტოლვა და მატერიალურზე დამოკიდებულება. შემდეგი ეს არის ცხოვრება მხოლოდ საკუთარი სიამოვნებისათვის. მესამე საფეხური ეს არის ძალაუფლების მოპოვება.

აი ამ მოდელით არის მოწყობილი თანამედროვე საზოგადოება. ადამიანი იწყებს ცხოვრების მოწყობას. იძენს ნივთებს (განსაკუთრებული ლტოლვა არის ბრჭყვიალა ნივთებისადმი). შემდეგ უკავშირდება მის მსგავს საზოგადოებას, სადაც ისინი განიცდიან სიამოვნებას იმით, რაც შეიძინეს და ერთმანეთს ეჯიბრებიან მატერიალური ნივთების რაოდენობით და „ღირებულებებით“; და ბოლოს, ეს საზოგადოება იბრძვის ძალაუფლებისათვის და ხდება შენი ცხოვრების განმკარგავი. ასეთი საზოგადოებისთვის ზედმეტია საუბარი ისეთ ფასეულობებზე, როგორიც არის სინდისი, პატიოსნება, სულიერება, სამართლიანობა, სიკეთე, სიყვარული. მათთვის დამახასიათებელია ყველაფერი

მოჩვენებითი, ფარისევლური. მათ უყვართ მხოლოდ საკუთარი თავი, საკუთარი სიმდიდრე, რომელიც მოაგროვებს მათ კარიერისტები ჰქვია და მას „უყვარს“ მისი მსგავსი კარიერისტი და ისინი ერთად აშენებენ საზოგადოებას ან აშენებულს მართავენ. ეს საზოგადოება და მისი დახასიათება ზუსტად თქვა ყვარყვარემ: „მეყვარება სამშობლო, თუ რამეში გამომადგება“. ასეთ საზოგადოებაში უზდება მოზარდს ცხოვრება, განათლების მიღება, ღირებულებების ჩამოყალიბება. სკოლას ყოველთვის ჰქონდა, აქვს და ექნება განსაკუთრებული როლი საზოგადოების განვითარებაში. „დიდი კაცი“, ასე უწოდებდნენ მასწავლებელს. სკოლა გაძლევს ყველაზე დიდ ფასეულობას - განათლებას, გასწავლის სწორ ღირებულებებს, ურთიერთობებს, აზროვნებას, რომელიც გამოგარჩევს მასისაგან და შენი ინდივიდუალიზმი მხოლოდ შენია, გიყვარს და პატივს სცემ საკუთარ თავს. სამწუხაროდ, თანამედროვე განათლება ვერ პასუხობს ბევრ შეკითხვას. რატომ სჭირდება პირველ, მეორე, მესამეკლასელ ბავშვს მომზადება. პასუხი: მშობელი - ემიგრანტია, მაგრამ, ვინც საკუთარ ოჯახშია? უფრო მეტიც - არ მუშაობს? ჩვენ მიგვაჩნია, რომ აქედან იწყება მოსწავლისთვის ხელოვნურად აზროვნების წართმევა. რეპეტიტორი მას აწერინებს დავალებას. ის თავის შრომას ბიზნესის კუთხით უდგება - ზედმეტი არაფერი! იყვნენ ეს პატარა ბავშვები ოჯახებში, დაეხმაროს მშობელი. დაუშვას ბავშვმა შეცდომები, ისწავლოს მისი გასწორება, ესე იგი ისწავლოს აზროვნება და შეიძინოს გაცილებით მეტი ცოდნა. პრობლემაა სახელმძღვანელოები. შეუძლებელია მოსწავლემ ამ წიგნებით მიიღოს განათლება. რატომ არ უყვარს მოსწავლეს სკოლაში სიარული? (ვგულისხმობ მაღალ კლასებს). იყოს გაკვეთილები საინტერესო. მასწავლებელმა უნდა გაიგოს და შეძლოს სასიამოვნო გარემოს შექმნა. რა თქმა უნდა, მიუღებელია მასწავლებელსა და მოსწავლეს შორის ზღვარის მოშლა, მაგრამ საბჭოთა მასწავლებლის სიმკაცრე, რომელსაც არ უყვარდა შეკითხვის დასმა, უნდა დამთავრდეს. უნდა მოვუსმინოთ მოსწავლეს, ვიკამათოთ მოსწავლესთან, მაგრამ აქაც საჭიროა ოქროს შუალედი. და ბოლოს, კარგი სკოლა ეს ნიშნავს განათლებულ, თავისუფალ მასწავლებელს, დირექტორს, დისციპლინას, სასიამოვნო გარემოს, კარგ სახელმძღვანელოს და აზროვნების სწავლას.

ძალიან დადებითია ის, რომ ბოლო პერიოდში დიდი ყურადღება ეთმობა ეროვნულობას, იდენტობას, ტრადიციას, ადათ-წესებს. საქართველო, ეს პატარა ქვეყანა, ამან გადაარჩინა. ძალიან ძნელია მსოფლიოს გაკვირვება დღეს. ერთადერთი, რაც მართლა უკვირთ - ეს არის ქართული, მხოლოდ ქართული, დაწყებული ქართული ანბანით დამთავრებული ქართული სიმღერით და სტუმარ-მასპინძლობით. სამწუხაროდ, ძნელი რეალობაა. შვილები მშობლების გარეშე, სოციალური გარემო მკაცრი და სკოლა, რომელიც ვერ პასუხობს მისდამი წაყენებულ მოთხოვნებს. მაგრამ, ვისურვოთ, რომ ყველაფერი დალაგდება, გაიწმინდება დაბინძურებული გენი, რომელმაც უამრავი წელი გაატარა მონურ სინამდვილეში და ვისწავლით თავისუფლებას, რომლისთვისაც აუცილებელია პასუხისმგებლობა და არჩევანის გაკეთება.

ლიტერატურა

1. ზურაბ კაკაბაძე „ფილოსოფიური საუბრები“, გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, თბილისი, 1988 წ.
2. იუვალ ნოაჰ ჰარარი „საპიენსი. კაცობრიობის მოკლე ისტორია“, ზ.სულაკაურის გამომცემლობა.
3. რევაზ ბალანჩივაძე „ანთროპოლოგიური პედაგოგიკა“, გამომცემლობა „უნივერსალი“.

What does a mass man mean? Education and upbringing of the person

Leila Abzianidze

Akaki Tsereteli State University

Abstract

The article describes the existence of mass man being in modern society and the disappearance of the individual. This process did not start by accident, it was inherent in Homo sapiens and it took a long time. There was a time when Homo sapiens ruled the world. He was able to subdue everything, and not only to subdue, but to destroy everything, that is, to destroy the individual. Homo sapiens pledged to fight everything: national, traditional, correct values, and in reality a world citizen appeared, who can be considered an artificial person. In the article, we have discussed Jemal Karchkhadze's prehistoric story "The He" where the life of a herd, as the writer says, and the gradual change of personality, or the He, are clearly visible. This is reflected in his external changes. If the herd walked bent over, he straightened up slowly, and he confronted the community, that is, he confronts the society where he lives, that is, he confronts injustice. He becomes a victim, but development requires sacrifice and new societies are born slowly. The work ends with the following words: "In him, he remained who he was in him." The scientific and technical revolution had a great impact on the development of society. Homo sapiens was replaced by Homo faber. There has been the disappearance of the thinking man and the proliferation of

mass man. What is a mass man like? A person who laughs at everything, applauds everything, cries over everything, and has no answer to the question of why he is like this. The answer is one: he is a mass man. This is very well described in the novel “Data Tutashkhia” by Chabua Amirejibi. Abel, hope, his community. I would rather call them a herd. They pass from the beginning to the end of the tunnel and that road is called hope, Arkipo's hope. Mass man has a disease of nihilism. There are three stages of nihilism. The first is a lover of comfort, which is so abundant in modern society. The second stage, who lives only for sensual pleasure, and for him patriotism, friendship, love are “ridiculous” and after acquiring material things, they moderately demonstrate their wealth and enjoy it. The third stage is love of power and lust for power. It doesn't matter whether he deserves it or not, what his education is like, whether he has considered responsibility or not, he can make the right choice. Being a ruler is a very big burden, it is a job for the people. In such an environment, it is difficult for the school, family, and social environment to raise a free, happy, and dignified person. Unfortunately, there are many questions for the school today. Why does a first, second, third grade child need preparation. Answer: The parent is an immigrant in another country, but the one in his own family does not have a job. We believe that this is where the artificial thinking of the student begins. The tutor writes the assignment to him. He approaches his work from a business perspective - nothing extra! There were these small children in families, help the parent. Let the child make mistakes, learn to correct them, that is, learn to think and acquire much more knowledge. Textbooks are the problem. It is impossible for a student to get an education with these books. Why does the student not like going to school? (I mean in junior high). Make the lessons interesting. A teacher must understand and be able to create a pleasant environment. Of course, it is unacceptable to break the line between the teacher and the student, but the strictness of the Soviet teacher, who did not like to ask questions, must end. We should listen to the student, argue with the student, but here needs to be some golden mean. Finally, a good school means an educated, independent teacher, principal, discipline, a pleasant environment, good textbook and learning to think.

Key words: individual, massive man Homosapiens, Technical person, values.